

De voorzitter van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	HBO/AS/2002/4056		13 februari

Onderwerp	Doorkiesnummer
Visitatierapporten opleidingen Muziek, Dans en Bouwkunst	

Geachte voorzitter,

In de nota 'Zicht op Kwaliteit' (14 juni 1999) stelde ik dat, teneinde de kunstopleidingen een gedegen kwaliteitstoets te laten ondergaan conform het kwaliteitszorgsysteem voor het hoger onderwijs, de visitaties van de kunstopleidingen spoedig in gang moesten worden gezet. Immers, een grondige en gedegen toetsing van de kunstopleidingen in al hun facetten: van het inhoudelijk opleidingskader tot de kwalificaties van afgestudeerden, maar zeker ook van organisatorische aspecten en het onderwijsproces, kan de kwaliteit van het kunstonderwijs alleen maar ten goede komen. Ik ben tevreden over het feit dat de HBO-raad de visitaties van de kunstopleidingen voortvarend heeft opgepakt.

In 2000 en 2001 zijn alle opleidingen Dans en Muziek, en de voortgezette opleidingen Bouwkunst in Nederland gevisiteerd. De bevindingen en aanbevelingen van de commissies voor Dans, Muziek en Bouwkunst zijn vastgelegd in visitatierapporten die zijn aangeboden aan het bestuur van de HBO-raad. In deze brief informeer ik u over de bevindingen van de commissies en over de verdere procedure.

De visitatiecommissies krijgen voor de beoordeling van de opleidingen een door de Vereniging van Hogescholen opgesteld beoordelingskader aangereikt, met als belangrijke aandachtspunten onder meer de kwalificaties van afgestudeerden, de opbouw en inhoud van de curricula, het rendement, het onderwijsleerproces, het beroepsbeeld en de externe relaties van de opleidingen. De bevindingen van de visitatiecommissies Muziek, Dans en Bouwkunst vindt u in bijgevoegde visitatierapporten. In bijgevoegde schema's

heb ik de bevindingen van de visitatiecommissies inzake de
verschillende aandachtspunten per hogeschool voor u samengevat.

Bevindingen visitatiecommissie dans

Onder leiding van prof. dr. J. Dijkhuis heeft de visitatiecommissie Dans, die is samengesteld door de HBO-raad en bestond uit deskundigen uit de beroepspraktijk en uit enkele studenten, in 2000 en 2001 alle dansopleidingen in Nederland gevisiteerd. Het betreft opleidingen voor uitvoerend danser, choreograaf en docent dans. Het rapport is aangeboden aan de HBO-raad op 18 oktober 2001.

De commissie is over het geheel genomen tevreden over de kwaliteit van de dansopleidingen: sinds de vorige visitatie (1990) hebben de opleidingen met name vooruitgang geboekt ten aanzien van het inspelen op nieuwe ontwikkelingen in het werkveld en curriculum- en organisatieontwikkeling. De commissie stelt desalniettemin dat er nog een aantal verbeteracties nodig zijn.

Over het *beroepsbeeld* in relatie tot de inhoud van de opleiding en de eindtermen constateert de commissie te weinig samenhang. Vaak ontbreekt een helder opleidingsprofiel, gekoppeld aan een specifiek deel van het werkveld. Over het *curriculum* zegt de commissie dat het programma van de opleiding docent dans in veel gevallen overladen is. De oorzaak is dat studenten opgeleid moeten worden voor zowel de buitenschoolse beroepspraktijk (balletscholen) als voor een volledige lesbevoegdheid voor de vakken CKV1 en 2. De *kwalificaties van afgestudeerden* zijn volgens de commissie bij geen van de opleidingen voor docent dans voldoende. Over de *eindtermen* zegt de commissie ten slotte dat er onduidelijkheid is aangaande het nagestreefde eindniveau van enerzijds de specialisatie choreografie binnen de initiële opleiding voor uitvoerend danser, en anderzijds de voortgezette opleiding choreograaf, voor studenten die al een opleiding dans hebben afgerond.

Bevindingen visitatiecommissie muziek

In 2000 en 2001 zijn de muziekopleidingen onder leiding van prof. S. J. Doorman gevisiteerd. De visitaties vonden voor de eerste maal plaats sinds de invoering van het huidige kwaliteitssysteem voor het hoger onderwijs. Het rapport is op 20 november 2001 gepresenteerd.

In het algemeen is de commissie van mening dat de muziekopleidingen inhoudelijk weliswaar voldoende kwaliteit leveren, maar onderwijskundig te weinig vernieuwend zijn, en niet altijd even goed aansluiten op de beroepspraktijk. Bovendien vindt de commissie dat de opleidingen zich ten opzichte van elkaar beter zouden moeten profileren.

De commissie zegt over het *curriculum* dat de muziekopleidingen te weinig samenhang bieden. Bovendien ontbreekt een transparante relatie tussen eindtermen en de opbouw van het curriculum, waardoor weinig ruimte ontstaat voor flexibele leerroutes. Bovendien vindt tussen verschillende afdelingen/ differentiaties (klassieke muziek, lichte muziek, schoolmuziek) te weinig integratie en samenhang plaats te vinden zodat onvoldoende geprofiteerd wordt elkaars

ideeën. De *kwalificaties van afgestudeerden* te weten de vaan het eind van de opleiding verworven kennis, inzichten, houdingen en vaardigheden zijn bij alle opleidingen muziek volgens de commissie toereikend om adequaat te kunnen functioneren en in de beroepspraktijk. De *opleidingsorganisatie* van veel muziekoopleidingen laat te wensen over. De commissie pleit voor betere aansturing door het management, rekening houdend met het speciale karakter van het muziekonderwijs en betere visie-ontwikkeling en vertaling daarvan naar het onderwijsbeleid. De *studiebegeleiding en voortgangsbewaking* zijn volgens de commissie onder de maat. Het *beroepsbeeld*, ziet de commissie niet terug in een landelijk beroepsprofiel voor het muziekonderwijs, met aandacht voor de gemengde beroepspraktijk (uitvoerend, scheppend en docerend méér geïntegreerd) en een transparant onderscheid tussen de initiële - en de voortgezette muziekoopleidingen.

Bevindingen visitatiecommissie voortgezette opleidingen bouwkunst

In 2001 zijn de zes voortgezette opleidingen Bouwkunst onder leiding van dhr.prof. ir. J. Coenen gevisiteerd. Het betreft opleidingen architectuur, landschapsarchitectuur en stedenbouwkunde. Het rapport is op 15 november 2002 gepresenteerd.

Het betreft duale opleidingen waarbij de studenten een baan hebben in het vakgebied van hun opleiding, wat voor een deel uitmaakt van het curriculum. De commissie is van mening dat de *eindkwalificaties* van gediplomeerden van deze voortgezette opleidingen in orde zijn. Met hun eindkwalificaties kunnen de afgestudeerden ingeschreven worden in de beroepsregisters van de Stichting Beheer Architectenregister (SBA). De bewaking van deze kwalificaties door frequent onderzoek onder afgestudeerden ontbreekt echter nog. De opleidingen houden *externe relaties* in het algemeen goed bij. Ontwikkelingen in de beroepspraktijk worden in het algemeen goed gevolgd; docenten zijn werkzaam in de beroepspraktijk. Academies kunnen volgens de commissie een belangrijke rol vervullen in de cultuurhistorische context van hun regio; de commissie is van mening dat deze rol versterking en bestendiging verdient. Over het praktijkdeel van de *curricula* is de commissie kritischer. Er is vaak onvoldoende zicht op - en begeleiding van activiteiten van studenten in het praktijkdeel. Bovendien ontbreken volgens de commissie de *eindtermen* van het praktijkdeel te vaak.

Vervolgprocedure

Het sectorale kwaliteitszorgstelsel, het toezicht en de mogelijke sancties voor het hoger onderwijs zijn vastgelegd in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). De directe betrokkenheid van de bewindslieden bij het kwaliteitszorgstelsel is selectief en betreft alleen situaties waarbij sprake is van langdurige ernstige tekortkomingen.

Conform de bestuurlijke afspraken tussen de minister, de HBO-raad en de inspectie zal de inspectie vier maanden na het verschijnen van het visitatierapport een *meta-evaluatie* over de kwaliteit van het

visitatierapport en over de gesignaleerde tekortkomingen presenteren. Ik zie de meta-evaluaties derhalve binnen afzienbare termijn tegemoet. De inspectie kan het met de meta-evaluatie het visitatierapport, of delen daarvan, niet-ontvankelijk verklaren op grond van onder meer de kwaliteit van de commissie, de gehanteerde werkwijze, informatiebronnen, en de interne en onderlinge consistentie van de oordelen van de visitatiecommissies.

Tussentijds geeft de HBO-raad een bestuurlijke reactie op de aan haar aangeboden visitatierapporten. De HBO-raad heeft inmiddels een bestuurlijke reactie gegeven op het visitatierapport Dans, waarin de conclusies van de visitatiecommissie in het algemeen onderschreven worden en de aanbevelingen worden ondersteund.

Ik ben voornemens na het verschijnen van de meta-evaluaties van de inspectie een gesprek aan te gaan met bestuurders van de betreffende hogescholen over de bevindingen van de visitatiecommissies. Ik zal de bestuurders uitnodigen te reageren op de visitatierapporten en informeren naar de voorgenomen verbeteracties.

Indien de uitspraken van de inspectie daartoe aanleiding geven zal ik overigens bestuurlijke stappen zetten in verband met geconstateerde ernstige tekortkomingen. Conform de hierboven beschreven procedure stel mijn reactie uit tot na het verschijnen van de meta-evaluaties.

Hoogachtend,
De staatssecretaris van onderwijs, cultuur en wetenschappen,

Dr. F. van der Ploeg